

Lidé cestující vlakem si toho psince vůbec nevšimnou. Křik vysílených tvorů bez domova je pohlcen rachotem kol na výhybce, která soupravu odklání pryč z tohoto kraje, který ještě dále klesá. V podzemí zavírají prázdné kapsy, z nichž horníci vyrabovali uhlí. V temnotách dosedají stropy na podlahy. Krajinný profil se prohýbá a provozovatelé dráhy musí dále zvyšovat náspy pod koleji, aby udrželi rychlíkovou trať jakžtakž přímou pro rychlou jízdu. A tak si lidé cestující rychlým vlakem toho místa nemusí ani všimnout. (Jan Balabán: Zeptej se táty)

Rozbor komunikační situace

1. O čem se v textu mluví? Co je popisováno?

Lexikální a slovtvorný rozbor

1. Jak je utvořen výraz *temnota*; určete slovo základové.
2. Vysvětlete, jak byl utvořen výraz *rychlík*.
3. Jak je utvořen výraz *rachot*.
4. Vytvořte alespoň 5 sloves se stejnou příponou.
5. Vyhledejte homonymum.
6. Vyhledejte v textu podstatné jméno hromadné.
7. Nahraďte v předposlední větě výraz *jakžtakž*.
8. K následujícímu výrazu uveďte synonymum: *rabovat*.

Slovnědruhový a tvaroslovný rozbor

1. Určete slovní druhy ve druhé větě.
2. Jakým slovním druhem je v textu výraz *cestující*? Vymyslete větu, v níž by byl tentýž výraz jiným slovním druhem.
3. Vyhledejte ve druhém větném celku všechna slovesa, určete jejich vid a uveďte jejich vidové protějšky.
4. Určete mluvnické významy slovesného tvaru *odklání*.
5. Určete třídu a vzor slovesa *klesat*.